

**ВСТУП АВСТРІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ
ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
ПРИЧИНИ ШВИДКОГО ПРОГРЕСУ**

Підготовка до вступу Австрійської Республіки до Європейських Спільнот почалася ще до створення Європейського Союзу, сам вступ відбувся вже після набуття чинності Маастрихтським договором. Так зване четверте розширення ЄС, що включало до себе Австрію, Фінляндію та Швецію, відбулося 1 січня 1995 року та дозволило випробувати новий механізм розширення ЄС, запроваджений Договором про Європейський Союз 1992 року та Єдиним європейським актом 1986 року.

Описані зміни безпосередньо торкнулися Австрійської Республіки, а також Фінляндії, Швеції та Норвегії. Хоча остання й відмовилася від ратифікації Маастрихтського договору, вона пройшла всю передбачену процедуру вступу та виконала усі пов'язані зі вступом вимоги, а отже має розглядатися разом з тими країнами, щодо яких відбулося четверте розширення ЄС в 1995 році. Дане розширення є унікальним в тому сенсі, що держави-кандидати пройшли як «стару» процедуру розширення у відповідності до договорів про заснування Європейських Спільнот, так і «нову», встановлену Маастрихтським договором.

Австрійська Республіка, як і три інших держави-кандидати, подали заявки про вступ до ЄС ще до набуття чинності Маастрихтським договором. Відповідно, заявки на вступ направлялися Раді та стосувалися приєднання до трьох Спільнот. Міністр закордонних справ Австрійської республіки А. Мок подав формальну заявку про приєднання до ЄС 17 липня 1989 року. Після набуття чинності Маастрихтським договором, ця заявка, разом із заявками Норвегії, Фінляндії та Швеції перетворилися *ipso jure* на звернення про вступ до ЄС, тобто держави-кандидати не подавали повторних заявок про вступ до новоутвореної організації. Як і при попередніх розширеннях Переговори щодо членства Австрії та інших держав-аплікантів були коротшими у порівнянні з попередніми розширеннями. Рішення про початок переговорів було прийнято Європейською Радою на зустрічі в м. Единбург в грудні 1992 року. Неформальні переговори з Австрією, Фінляндією та Швецією почалися 1 лютого 1993 року (з Норвегією 5 квітня того ж року) (Breuss F. Austria's Approach toward the European Union / F. Breuss. — Wien: Forschungsinstitut für Europafragender Wirtschaftsuniversität, 1996. S. — P. 12), тобто ще до набрання чинності Маастрихтським договором, однак формальна частина переговорів відбувалася після 1 листопада 1993 року, коли Маастрихтський договір вже був діючим. Договір про вступ нових

держав був підписаний 24 червня 1994 року, менше ніж через рік після початку формальних перемовин. Такий швидкий прогрес пояснюється трьома причинами.

По-перше, всі держави-кандидати вже входили до Європейської економічної зони між державами-учасниками Європейської асоціації вільної торгівлі та Європейською Економічною Спільнотою. Цей договір набрав чинності 1 січня 1994 року та сприяв економічному зближенню членів ЄЕС та держав-кандидатів. Серед іншого, відповідні положення законодавств держав-кандидатів були гармонізовані з правом ЄС вже на момент початку переговорів (BoossD., FormanJ. *Enlargement: Legal and procedural aspects* / D. Booss, J. Forman // *Common Market Law Review* . — 1995. — No 32. — P. 96). Що стосується безпосередньо Австрії, переговори велися щодо 29 питань, 14 з яких вже були врегульовані під час вступу країни до ЄАВТ. Інші стосувалися змісту договору про вступ до ЄС. З них 6 не були безпосереднім предметом переговорів, оскільки торкалися Маастрихтського договору, який, на той момент, ще не набрав чинності, а отже були відкладені. Таким чином, безпосереднім предметом переговорів між ЄС та Австрійською Республікою було лише 9 питань, які були розглянуті до набрання чинності Маастрихтським договором та 6 питань, що були розглянуті після цього (BreussF. *Austria, Finland and Sweden in the European Union: Economic Effects* / F. Breuss // *Austrian Economic Quarterly*. — 2003. — No 4. — P. 132). Аналогічним чином проводилися переговори з іншими державами-кандидатами.

По-друге, швидкому успіху переговорів сприяв досвід попередніх розширень та відпрацьованість механізму розширення. Зокрема, хоча Комісія і не мала формальних повноважень для ведення переговорів від Ради, за усталеною практикою попередніх розширень вона виконували помітну роль з координації переговорів. У рамках Комісії було створено робочу групу з питань розширення, яка поділялася на чотири відділи з роботи з кожною з держав-кандидатів. Робоча група регулярно розглядала питання, що стосуються спільної зовнішньої політики та політики безпеки, здійснення правосуддя та внутрішніх справ та надавала поради щодо гармонізації законодавства потенційних членів з правовими нормами ЄС. Також Комісія взяла на себе функцію інформування Європейського Парламенту щодо стану справ з переговорами. Пізніше саме це дозволило швидко отримати згоду Парламенту на підписання договору про вступ.

По-третє, до факторів, що полегшили вступ Австрії, Фінляндії та Швеції до ЄС також можна віднести близькість культурних та правових традицій, визнання та дотримання цими країнами стандартів ЄС в галузі захисту прав людини та тривалі попередні взаємини з ЄС. Держави-претенденти також відрізнялися внутрішньою стабільністю та високим економічним розвитком, а отже їхнє приєднання не викликало

додаткових проблем та напруг для Спільнот та Союзу (Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. — С. 266). В економічному сенсі держави-кандидати, щонайменше, не відставали від Союзу. Так, ВВП на душу населення в Австрії на 1995 рік складав 100,3 % від рівня ЄС, Фінляндії — 97 %, Швеції — 102,6 %. Ці країни мали всі передумови для участі в ЄС і в минулому, але протягом Холодної війни змушені були підтримувати нейтральний статус, який виступав умовою рівноваги та стабільності в Європі (Борко Ю. А. Новый облик Европейского союза. Взаимосвязь процессов расширения и углубления интеграции / Ю. А. Борко // Европейский союз на пороге XXI века. Выбор стратегии развития. — М., 2001. — С. 17). Після занепаду соціалістичної системи в Європі, ніщо не заважало цим державам офіційно стати членами ЄС.

ХАРИТОНОВ Р. Ф.

Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
аспирант кафедры права Европейского Союза и сравнительного правоведения

ОТРАСЛЕВАЯ ЮРИДИЧЕСКАЯ КОМПАРАТИВИСТИКА: МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Методологические особенности отраслевой компаративистики можно охарактеризовать, обозначив ряд тенденций, имеющих место в отраслевых науках. Ключевой особенностью методологии отраслевой юридической компаративистики является «экстраполяция научного знания, сущность которого состоит в заимствовании познавательных систем из других научных направлений. Экстраполяцию можно определить и как процесс переноса научного знания из одной области, для которой это знание является знанием, на другую, познание которой еще предстоит» (Гергиев Ф. И., Гусарова Л. А., Селиванова В. И. Гносеологические обоснования метода экстраполяции // Методология научного познания. — Л., 1974. — С. 71).

Отраслевая юридическая компаративистика обладает широким арсеналом методов, особенность соотношения которых состоит в том, что на первый план выступает сравнительно-правовой метод, определяющий саму природу исследований. Существует определенная специфика использования сравнительно-правового метода при проведении сравнительно-правовых исследований в области отраслевой юридической компаративистики. Степень использования того или иного приема определяется характером исследуемого правового объекта. Например,